

Wat moet het bedrijfsleven met iemand die zich vele jaren met hart en ziel heeft overgegeven aan oude Engelse literatuur? En wat bezielt een afgestudeerd cultureel antropoloog om de informatica te omhelzen? Een ding is zeker: Academics en bedrijfsleven zoeken elkaar steeds meer op. Het bedrijfsleven heeft behoefte aan breed geschoolde en opgeleide managers en de werkloze wetenschapper wil een baan.

Guus Schulkes (32) uit Groningen is een van de duizenden afgestudeerde academics. Hij studeerde antropologie, werd daarna een half jaar werkloos, kreeg een berichtje via het arbeidsbureau en is nu cursist bij Nieuw Elan in Borger (Drente). Nieuw Elan is het omscholingsproject van De Baak, het vormingscentrum van het Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO).

„Ik was graag aan de slag gekomen op mijn eigen terrein”, vertelt Schulkes. „Maar de vraag naar mijn kennis was nul komma nul. Ik heb veel gesolliciteerd, maar om als antropoloog aan de slag te komen moet je uitsluitend tien scoren.” Hij begon in maart aan de cursus *Assistant to the manager* met de hoop op deze wijze een goede baan in het bedrijfsleven te krijgen.

Deze omscholingscursus draait nu drie jaar in Midden- en Zuid-Nederland en twee jaar in Noord-Nederland. De cursussen worden gegeven in Zeist en Borger. In die tijd hebben via de opleiding ruim tweehonderd academics een baan in het bedrijfsleven gevonden. De omscholing duurt een jaar, waarvan een half jaar stage wordt gelopen bij een bedrijf. Zo'n tweehonderdvijftig bedrijven hebben zich hiervoor aangeboden, waaronder ook „grote jongens” als Akzo, KLM, Fokker, Delta Lloyd en IBM. Maar ook de ministeries en onder meer de PTT voelen zich geroepen de intelligentsia aan een baan te helpen.

LIEVE DUIT

Overigens kost het de overheid een lieve duit om de werkloze academicus een Nieuw Elan te kunnen geven. De opleidingskosten zijn f20.000 per persoon. Negentig cursisten per jaar kosten dus f1.8 miljoen. De ene helft wordt gefinancierd door het Ministerie van Sociale Zaken, de andere vijftig procent door het Europees Sociaal Fonds. Alle deelnemers hebben een uitkering en moeten ingeschreven staan bij het arbeidsbureau. Het was de bedoeling dat het experiment na drie jaar zou stoppen, maar volgend jaar gaat het in ieder geval nog gewoon door.

OMMEZWAAI

Iemand die een opzienbarende ommezwaaai maakte, is Hessel de Walle (27). Hij studeerde in '83 af volgeladen met kennis van de Friese taal en het Scandinavisch. De Walle: „Ik vertaalde boeken vanuit het Deens in het Fries. Op een gegeven moment kwam ik via het arbeidsbureau in contact met Nieuw Elan. Ik reageerde vrijblijvend, maar het wordt steeds aantrekkelijker.”

Hij is van mening dat zijn afgedane studie geen verloren tijd is geweest. „Je hebt op academisch niveau leren denken. Dat is heel iets anders dan iemand die de Heao heel gericht heeft doorlopen. Mijn studie heeft mij — om dat rotwoord eens te gebruiken — een 'helikopterview' gegeven. Het betekent dat je allround kunt functioneren in een organisatie. Bij Nieuw Elan word je opgeleid tot *generalist* en niet tot specialist. Zodoende pakken we geen banen af van Heao'ers. Op academisch niveau zit er een gat in de markt. Er is meer vraag dan aanbod.”

Vogels van verschillende pluimage dienen zich aan bij De Baak. Juristen, historici, psychologen, sociologen en pedagogen keren de wetenschap de rug toe en lonken openlijk naar het

Foto J. W. van Vliet

De publiciteitsgroep van Nieuw Elan, Guus Schulkes(l), Renee Blokland, Hessel de Walle

„Nieuw Elan” voor werkloze academics

In Nederland lopen ongeveer 16.000 werkloze academics rond en anderhalf keer zoveel werkloze HBO-ers. Velen merken na jarenlange studie dat in hun wetenschappelijke richting geen droog brood te verdienen valt en komen in de bijstand. Met behulp van De Baak, het studiecetrum van het VNO, wordt hun zelfvertrouwen weer opgepoetst.

BEN DE JONGE/UBEL ZUIDERVELD

bedrijfsleven. Bij de drie opleidingen kunnen negentig mensen worden geplaatst. Maar de belangstelling is overweldigend. Over het hele land gerekend meldden zich zo'n tweeduizend academics. Dit alles maakt een strenge selectie noodzakelijk. De criteria liegen er niet om. Voor iemand die een universitaire studie heeft voltooid is het wennen om te worden beoordeeld op weinig concreet aandoende criteria als analytisch vermogen, efficiency, dynamiek, daadkracht, organisatietalent en leidinggevende kwaliteiten. Toch gelden deze als doorslaggevend. Op grond van een persoonlijkheidstest en gesprekken met selecteurs uit het bedrijfsleven wordt de keuze bepaald wie aan de cursus kan deelnemen. Diegene is dan vrijwel zeker van een baan als „assistant to the manager” in een bedrijf. Tachtig tot negentig procent van de cursisten, en in het noorden zelfs bijna honderd procent, vindt een baan bij het stagebedrijf waarvoor ze een half jaar hebben gewerkt.

COMPUTERIJ

Zes ex-deelnemers aan Nieuw Elan hebben na de cursus vorig jaar de krachten gebundeld en zijn in Zwolle met een eigen bedrijf, de Computerij Opleidingen BV, van start gegaan. Voormalige pedagogen, historici en juristen — ongeschoold voor managementfuncties — leiden nu zelf

weer mensen op voor het bedrijfsleven. Hun zaak loopt als een trein. Het personeelsbestand is inmiddels opgelopen tot vijftig; binnenkort komen er nog vijf medewerkers bij. Zestig cursisten sluiten deze maand hun studie af. Velen hebben al een baan gevonden. De Computerij geeft bedrijfstrainingen in Staphorst, Zwolle, Deventer en in september ook in Lelystad. Judith Wilke van het opleidingscentrum kijkt tevreden terug op haar tijd bij De Baak: „Ik heb door Nieuw Elan veel meer lef en zelfvertrouwen gekregen. We werken vreselijk hard, maar het is een uitdaging om arbeidsplaatsen te creëren. Het is fijn om te zien dat het zin heeft wat je doet.”

Regina Voort is een andere ex-deelnemer van De Baak. Ze liep stage bij de Hoogovens in IJmuiden en kon daar direct na haar stageperiode blijven werken als stafmedewerker in de personeelsdienst. Ze heeft een contract voor drie jaar. „Vanuit mijn studie, de organisatiepsychologie had ik al een beetje te maken met sociaal werk en personeelszaken. Dus helemaal vreemd was het niet voor mij”, vertelt ze. „Het belangrijkste van Nieuw Elan is voor mij het leggen van contacten met bedrijven en het opdoen van sollicitatie-ervaring geweest.” Overigens krabde men zich bij Hoogovens aanvankelijk wel even achter de oren toen een psychologe zich kwam aandienen, weet Regine zich te herin-

neren. „Hoogovens had geen psychologen op managersfuncties. Ze beschouwden mij als een vertegenwoordigster van de 'zachte sector'. De eerste vraag was dan ook of ik niet in de psychologische dienst wilde werken. Ik heb dat niet gedaan. Het bevalt me prima wat ik nu doe.”

OMGETURND

Een van de weinigen die de Nieuw-Elancursus heeft doorlopen maar, naar haar zeggen, niet is „omgeturnd” is Ine Arts. Ze studeerde orthopedagogiek en zag de omscholing tot manager meer als een aanvulling op haar gebrekkige inzicht in financiële zaken. „Ik heb al jarenlang een enorme begeerte naar de zwakzinnigzorg”, vertelt ze.

Ze kon haar stageplaats bij het psychiatrisch ziekenhuis Dennenoord niet omzetten in een vaste betrekking. „Maar dat wist ik van te voren.” Na vier maanden kon ze terecht bij de Van den Berghstichting in Noordwijk, waar ze als orthopedagoge aan het werk kon. Ine Arts over Nieuw Elan: „De uitreiking van het certificaat waaruit bleek dat je geslaagd was, zei me niet zo veel. Maar dat wil niet zeggen dat ik niets aan de cursus heb gehad. Ik heb erdoor een beter inzicht gekregen in beleidszaken en een bredere kijk ontwikkeld op mijn werk. En bovendien, mocht ik ooit werkloos worden, dan kan ik het al-

tijd nog bij het bedrijfsleven proberen. De mogelijkheden hebben zich uitgebreid.”

De nieuwe cursisten hebben momenteel als grootste zorg het vinden van een goede stageplaats. Tijdens de omscholing kan slechts een maal stage worden gelopen. „Vanaf maart zijn we daarmee dag en nacht bezig”, aldus Guus Schulkes. „We moeten het allemaal zelf uitzoeken; gewoon in het diepe gegooid, en moeten ons maar zien te redden.” Tweehonderdvijftig bedrijven in de profit- zowel als in de non-profit-sector bieden plaatsen aan. Hessel de Walle: „Het is beslist geen afvalrace gezien het grote aanbod. Maar bij het zoeken van de baan wordt je niet geholpen. Je moet de bedrijven zelfstandig benaderen. Als blijkt dat het ergens niet lukt, moet je voor jezelf de conclusies trekken.”

Geen academicus had vóór Nieuw Elan gedacht over een „helikopterview” te beschikken. Maar de universitaire studie blijkt toch allerlei latente kwaliteiten te kweken, zoals oog voor grote verbanden.

„Het geeft een kick om te ontdekken dat je over bepaalde eigenschappen beschikt die niets met je studie te maken hebben”, meent De Walle. „We zijn helemaal niet geschoold voor managerswerk. Ik heb er zelfs nooit veel mee opgehad. Tijdens de studie blijken we toch bepaalde vaardigheden te hebben opgedaan, die in het bedrijfsleven van pas komen.

De deelnemers aan de omscholing hebben nogal wat kritiek op de wijze waarop de universiteiten functioneren. „Er is totaal geen oog voor het bedrijfsleven. Er wordt ook met geen woord over gerept. Je komt van de universiteit met een hoop specialistische kennis, waarmee je in het bedrijfsleven niets mee kunt”, aldus De Walle. „Universiteiten moeten zich daarvan veel beter rekenschap geven.”